

Cine și cât pierde din razboiul tarifelor dintre SUA și UE?

Cele doua continente sunt despartite de un Atlantic ce ofera multe provocari, iar de cateva luni, și de aprige dispute tarifare, care par a avea și mai multe necunoscute. Europa, mai exact țările membre ale Uniunii Europene, și Statele Unite ale Americii, după instalarea noii administrații la Casa Alba sub președinția Trump, se înfrunta, de aproape o jumătate de an, într-un conflict comercial: cu „arma” numita taxe vamale (ultima salva a fost trasa acum cateva zile – un salt tarifar de la 10% la 50% în direcția UE!).

„Razboiul tarifar” – o expresie devenita obișnuita în discursul politic și economic al ultimelor luni – are potențialul sa produca un adevarat tsunami în balanțele comerciale ale celor mai puternice economii europene. Ceea ce la nivelul Uniunii Europene parea un succes pe termen lung – un excedent comercial solid, dobândit în ultimul deceniu, consolidat în timpul administrației Biden – se dovedește acum, în noul context de la Casa Alba, o poveste cu învingători și perdanți. Pe termen scurt, caci pe termen lung, la fel ca în orice razboi, (mai) toata lumea va pierde. Întrebarea este cât timp va dura aceasta situație, cine va ceda primul și cine se va ambiționa, într-un context economic global marcat oricum de crize suprapuse, de toate felurile: sociale, politice, de ideologii și viziuni economice opuse.

UE - SUA – o relație avantajoasa pentru europeni

În 2024, Uniunea Europeana a exportat bunuri în valoare de peste 531 miliarde euro catre SUA, importând în același timp marfuri de 333 miliarde euro, ceea ce a generat un excedent de 198 miliarde euro. Un rezultat aparent pozitiv, dar care ascunde mari disparități între statele membre. Acest dezechilibru a fost alimentat de trenduri pe termen lung, dar și de factori conjuncturali, precum pandemia, noua administrație SUA, razboiul din Ucraina sau boom-ul importurilor de energie și echipamente militare din anul 2022, cel al declanșării acestui razboi.

Topul primelor cinci țări care au avut în 2024 excedent **comercial** în balanța cu SUA (exporturi superioare importurilor) au fost, în ordine: **Germania** (92,2 mld. euro), **Irlanda** (50,8 mld. euro), **Italia** (38,9 mld. euro), **Austria** (11,4 mld. euro), **Suedia** (9,3 mld. euro). Vezi tabelul 1 mai jos. Este lesne de presupus faptul ca exact aceste țări s-ar putea sa aiba cele mai mari probleme în viitorul apropiat. De ce? Pentru ca exporturile lor catre SUA vor deveni mai scumpe ca pâna acum (când SUA percepeau tarife mai mici la importurile dinspre UE), prețul marfurilor vândute pe piața americana va fi mai mare automat și, în consecință, consumul acestor produse va fi mai mic, și producătorii UE risca sa ramâna cu capacități de producție mult subutilizate. Daca ne referim la echipamente și alte bunuri „grele”, de care depinde economia americana și sectoare vitale ale acesteia, lucrurile se complica.

Motivul pentru care UE are o balanță comercială pozitivă cu SUA este dat de volumul mare al exporturilor de produse medicinale și farmaceutice. Pe acest segment, UE exportă mai mult decât dublu (77,5 mld. euro) valoarea importurilor din SUA (33 mld. euro). Pe de altă parte, suma **primelor două** cele mai importante domenii de export UE în SUA (120 mld. euro), ce reprezintă industria de sănătate europeană, este egală cu suma **primelor patru** domenii de activitate economică din care vin importurile din SUA – produse petroliere, produse medicinale și farmaceutice, aeronave și echipamente asociate, motoare și mecanisme de acționare neelectrice (120 mld. euro). Ceea ce oferă o foarte bună imagine a poziției de beneficiar net pe relațiile comerciale bilaterale UE – SUA, bazate tocmai pe o politică a tarifelor istorice mici ale SUA la importurile din Europa.

Marii perdanți ar putea fi exact cei cu excedente în relația bilaterală cu SUA

Ironia este că, Germania, deși este cea mai mare economie europeană și principal exportator în SUA, poate deveni o principală victimă a războiului tarifar, fiind totodată și cel mai mare importator de bunuri americane. Industria auto este ținta predilectă a tarifelor americane și va fi afectată de politicile administrației Trump. Exporturile au însumat anul trecut 161 mld. euro, iar importurile 69 mld. euro, ambele fiind cele mai ridicate din UE. Ca domenii, Germania exportă mașini, vehicule și produse farmaceutice, aparate optice, foto, tehnice, medicale.

Vulnerabilitățile economice ale Germaniei, inclusiv cererea redusă din China, costurile ridicate ale energiei și scăderea subvențiilor pentru vehicule electrice, amplifică amenințarea. Noile tarife SUA ar putea induce o recesiune în Germania, potrivit analiștilor, și ar putea tensiona și mai mult relațiile transatlantice.

Irlanda este în top la exporturi către SUA, de exemplu, pentru că produce foarte mult în sectorul medical și farmaceutic. O serie de companii cu sediul și fabricile în această țară sunt, de fapt, americane, dar produc în Irlanda datorită cotei reduse a impozitului pe profit (low corporate tax rate).

Italia este în top țări excedentare comercial cu SUA, pentru că exportă echipamente, accesorii și fashion, farmaceutice și băuturi. Această țară, a treia cea mai expusă, este lovită atât pe produse manufacturiere, cât și pe textile și vinuri – sectoare vulnerabile în fața măsurilor tarifare. De reținut că în toate țările dezechilibrul comercial e influențat masiv și de sectorul de servicii, unde un rol important îl joacă gigantul tech american: tarifele ocolesc această zonă, însă alte măsuri fiscale pot lovi acolo la fel de dur.

Franța și Spania resimt, de asemenea, efecte negative semnificative, în timp ce impactul asupra Greciei este relativ limitat. Franța exportă produsele sale-vedeta (vinuri, brânzeturi, fashion și parfumerie, articole de lux, în general) și caută soluții de contracarare. Spania, la rândul ei, combustibil și produse derivate, medicamente, transformatoare și echipamente electrice.

Tabel 1. Situația schimburilor de bunuri UE – SUA, 2024

România și alte țări din estul Europei

Top 5 țări europene care au un deficit al balanței comerciale cu SUA, având importuri mai mari ca exporturile sunt **Cipru, Slovenia, Polonia, Spania, Olanda**, acestea fiind țările care, teoretic, vor fi afectate marginal de creșterea taxelor vamale americane (vezi tabelul 2). Însă, pe de altă parte, ele vor fi mai expuse măsurilor de retaliere ale UE, și deci costul acestor importuri din SUA va reduce cererea. Polonia, Cehia, Ungaria sunt cei mai mari importatori și exportatori de bunuri către și dinspre SUA dintre țările foste comuniste care au aderat la UE. România este pe locul cinci. Polonia și Slovenia sunt singurele țări care înregistrează o balanță comercială pe minus. Diferența negativă în comerțul cu bunuri dintre Polonia și SUA este cauzată, cel mai probabil, de

investițiile masive ale Poloniei în echipamente militare, în special cele americane, și volumul ridicat de gaz lichefiat cumparat de aceasta țara, odata cu invazia Rusiei în Ucraina. Țările foste comuniste reprezinta doar 7,2% și 6,8% din importurile, respectiv exporturile, UE în raport cu SUA. Prin urmare, este de așteptat ca impactul razboiului tarifar sa fie mai redus asupra acestora.

Tabel 2. Situația schimburilor de bunuri Țari ex-comuniste – SUA, 2024

Anul exploziei importurilor din SUA - 2022

Prima administrație Trump (2017–2021) a fost un punct de cotitura. În doar patru ani, deși s-au aplicat tarife și s-au tensionat relațiile, **excedentul UE față de SUA a crescut cu 38%**, de la 120,7 miliarde euro în 2017 la 166,9 miliarde euro în 2021. În mod ironic, tocmai presiunile și retorica anti-UE au determinat o consolidare a frontului comun european în negocierile comerciale, nelăsând spațiu pentru concesii bilaterale între SUA și state individuale.

Dupa invazia Rusiei în Ucraina, UE a fost forțata sa-și diversifice drastic sursele de energie. Importurile de gaze lichefiate (LNG) și echipamente militare din SUA au crescut cu **54% într-un singur an**, cea mai mare creștere din ultimul deceniu. Chiar daca tarifele sunt aplicate uniform la nivelul UE, **impactul este inegal**. Țările cu expunere comerciala ridicata – Germania, Irlanda, Italia – vor resimți primele efectele. De partea cealalta, economii mai mici sau cu relații comerciale reduse cu SUA vor fi mult mai puțin afectate. De exemplu, BNR a publicat recent un studiu al impactului sectorial în România, estimând efectul negativ între 0,17-0,26 puncte procentuale din PIB (din care doua treimi vin indirect prin lanțurile valorice europene).

Concluzie: Uniune la negociere, fragmentare la impact

În timp ce UE își negociaza relațiile externe ca un bloc unitar, realitatea economica interna este una fragmentata. Marii câștigatori din comerțul cu SUA se pot transforma rapid în pierzatori, daca razboiul tarifar escaladeaza. Cu toate ca politica tarifara e comuna, **inegalitatea de impact** este clara – și ar trebui sa constituie un punct de reflecție pentru politicile economice UE din viitorul apropiat. Sigur ca orientarea generala, pentru ambele părți, va fi data de rezultatul negocierilor care vor avea loc, inevitabil, dupa furia și amenințările reciproce de moment. Dinamica generala și tensiunile din acest moment reflecta, de altfel, complexitatea relațiilor comerciale internaționale și efectele tarifelor asupra diferitelor economii.

Pe termen lung însa, concluzia este una singura și sigura, daca acest razboi al tarifelor reciproce se va prelungi: toata lumea va pierde. Și speranța este aceea ca niciuna dintre părți nu va ramâne într-o poziție cimentata, din care sa nu doreasca reconciliere și o revenire la sentimente și tarife mai bune.